

Kaynaştırma Eğitimi Alan Çocuklara Uygulanan Akran Aracılı Uyarlanmış Fiziksel Aktivite Programının Etkilerine Yönelik Ebeveyn ve Öğretmen Görüşleri

ORJİNAL ARAŞTIRMA

Oğuz Kaan ESENTÜRK¹

¹Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,
Erzincan

Orcid ID:0000-0002-0566-838X

Öz

Bu araştırmada kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Temel nitel araştırma modeline göre tasarlanan mevcut araştırmada, 6 ebeveyn ve 6 öğretmen olmak üzere toplam 12 katılımcı yer almıştır. Araştırmada çalışma grubundan elde edilen verilerin analizinde tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının kaynaştırma eğitimi alan çocukların gelişim düzeyleri üzerindeki olumlu etkilerine yönelik kategoriler elde edilmiştir. Ebeveynlerin görüşleri doğrultusunda sosyal gelişim, fiziksel ve sağlık gelişimi, oyun oynama becerisi, iletişim becerisi ve aile ilişkileri kavramlarından oluşan kategoriler elde edilmiştir. Ebeveynler bu kategoriler arasında en önemli faktör olarak sosyal gelişim üzerinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda ise, sosyal gelişim, fiziksel ve sağlık gelişimi, arkadaşlık ilişkileri, akademik başarı, okul içi disiplin, öğretmen-öğrenci ilişkisi ve okula olan ilgi artışı kategorileri elde edilmiştir. Öğretmenler bu kategoriler arasında en önemli faktör olarak sosyal gelişim üzerinde görüş bildirmişlerdir. Sonuç olarak akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin, kaynaştırma eğitimi alan çocukların genel gelişim özellikleri ve okul yaşantısı çerçevesinde yoğunlaştığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Akran Aracılı Uyarlanmış Fiziksel Aktivite, Kaynaştırma Öğrencileri, Ebeveyn ve Öğretmen Görüşleri

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 10.09.2019

Kabul Tarihi: 04.10.2019

Online Yayın Tarihi: 25.12.2019

The Views of Parents and Teachers About the Effects of Peer-Mediated Adaptive Physical Activity Program Applied to Children Receiving Inclusion Education

ORIGINAL RESEARCH

Oğuz Kaan ESENTÜRK¹

¹Erzincan Binali Yıldırım University,
Erzincan

Orcid ID:0000-0002-0566-838X

Abstract

In this study, it was aimed to examine the views of parents and teachers about the effects of peer-mediated adaptive physical activity program applied to children receiving inclusion education. The present study, which was designed according to the basic qualitative research model, included 12 participants, 6 parents and 6 teachers. Thematic analysis method was used in the analysis of the data obtained from the study group. In the study, categories were obtained for the positive effects of peer-mediated adapted physical activity program on the developmental levels of children receiving inclusion education. In line with the opinions of the parents, categories such as social development, physical and health development, playing skills, communication skills and family relations were obtained. Parents expressed their views on social development as the most important factor among these categories. In line with the opinions of the teachers, social development, physical and health development, friendship relations, academic success, in-school discipline, teacher-student relationship and increased interest in school were obtained. Teachers expressed their views on social development as the most important factor among these categories. As a result, it was seen that parental and teacher views about the effects of peer-mediated physical activity program were intensified within the framework of general development characteristics and school life of the children receiving inclusion education.

Keywords: Peer-Mediated Adaptive Physical Activity, Inclusion Students, The Views of Parent and Teacher

Published Information:

Received Date: 10.09.2019

Accepted Date: 04.10.2019

Online Published Date: 25.12.2019

Giriş

Özel gereksinimli öğrencilerin toplumda bağımsız ve üretken bireyler olarak var olabilmeleri; bu bireylerin eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi, gereksinimlerine uygun eğitim ortamlarının ve hizmetlerinin onlara sunulmasıyla mümkündür (Kırcaali-İftar, 1998; Şahbaz ve Kalay, 2010). Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması için özel eğitim okulları, normal okullardaki özel sınıflar ve normal sınıflar (Batu, Kırcaali-İftar ve Uzuner, 2004) olmak üzere farklı eğitim ortamları bulunmaktadır. Bu uygulamalar arasında özel gereksinimli öğrencinin normal sınıfta eğitilmesi temeline dayanan kaynaştırma uygulamaları en fazla kabul gören ve son yıllarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Kargın, 2004; Kırcaali-İftar, 1992).

Kaynaştırma eğitimi birçok ülkede yasalar ve yönetmelikler çerçevesinde uygulanan, gelişimsel yetersizliği olan çocuklar ile normal gelişim gösteren akranlarına aynı ortamda öğrenme deneyimleri sağlayan bir uygulamadır (Bakkaloğlu, Sucuoğlu ve Yılmaz, 2019). Özel gereksinimli çocuklar, kaynaştırma eğitimleri esnasında müfredat programı içerisindeki tüm derslerden doğrudan yararlanmaktadır. Bu dersler arasında bireyleri fiziksel aktiviteler yoluyla eğitmeyi amaçlayan beden eğitimi aktiviteleri de yer almaktadır.

Kaynaştırma eğitimine katılan bireylerin tüm gelişim yönlerini olumlu yönde etkileyen ve özel eğitimin amaçlarının gerçekleşmesinde etkili bir araç olarak ifade edilen beden eğitimi ve spor (İlhan, 2009; Gür, 2001), bu bireylere sunulması gereken eğitim ortamları ve hizmetleri arasında düşünülebilir. Bu bağlamda, beden eğitimi ve spor zihinsel yetersizliği bulunan bireylerin, fiziksel ve motor gelişimlerini destekler (Capiro, Sit, Eguia, Abernethy ve Masters, 2014; Giagazoglou ve ark., 2013), yaşam kalitesini artırır (Blick, Saad, Goreczny, Roman ve Sorensen, 2015; Groff, Lundberg ve Zabriskie, 2009), sosyalleşme düzeyine katkı sağlar (Sperstein, 2009; İlhan, 2008), stres seviyesini azaltır (Garcia-Villamisar ve Dattilo, 2010), benlik saygısını artırır (Bota, Silvia ve Şerbănoiu, 2014), öz yeterlilik algısını geliştirir (Mazzoni, Temple, Rhodes, Southward ve Purves, 2009) ve davranış sorunlarını azaltır (Özer ve ark., 2012). Fiziksel aktivite programlarının kaynaştırma öğrencilerinin yetersizlik düzeylerine göre planlanmasını sağlayan kavram uyarlanmış fiziksel aktivitelerdir.

Uyarlanmış fiziksel aktivite, engelli bireylerin çeşitli fiziksel aktivitelere katılımını sağlayan bilimsel bir çalışma alanıdır (Hutzler, 2011). Uyarlanmış fiziksel aktiviteler yardımıyla programın esnek olması ve gerektiğinde katılımcıların gelişim özelliklerine göre yeniden planlanabilmesi sağlanmaktadır. İlgili çalışmalar (Srinivasan, Pescatello, & Bhat, 2014; Sowa & Meulenbroek, 2012) uyarlanmış fiziksel aktivite kapsamında hazırlanan aktivitelerin, OSB tanıılı bireylerin yetersizlik sergiledikleri gelişim alanlarına önemli katkı

sağladığını göstermektedir. Ancak yapılan çalışmalarda kaynaştırma öğrencilerine yönelik uygulamaların doğrudan araştırmacı tarafından yapıldığı; akranların dahil edilerek uygulamaların gerçekleştirildiği çok az sayıda araştırmanın gerçekleştirildiği görülmüştür.

Kaynaştırma uygulamasının başarılı olabilmesi kaynaştırma uygulamalarının vazgeçilmez üyeleri olan kişilerin sürece etkin katılımları ve bazı öğelerin kaynaştırma sınıfında bulunmasıyla mümkün olabilir. Öğretmenler, yöneticiler, anne-babalar, normal gelişen akranlar ve özel gereksinimli öğrenciler kaynaştırma uygulamalarının vazgeçilmez üyeleridir (Batu, 2000). Nitekim bu çalışmada uyarlanmış fiziksel aktiviteler, akran aracılı olarak uygulanmıştır. Özel eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde kaynaştırmada önemli rol oynayan kişiler arasında yer alan öğretmen, yönetici, normal gelişen ve özel gereksinimli çocuğa sahip anne-babalar ve normal gelişen akranlarla yürütülmüş araştırmalara rastlanırken; özel beden eğitimi ve spor alanında yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmada kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmaya yön veren sorular;

- 1- Kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn görüşleri nasıldır?
- 2- Kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik öğretmen görüşleri nasıldır?

Gereç ve Yöntem

Bu bölüm, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin analizi ve geçerlik-güvenirlilik başlıklarından oluşmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Mevcut çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından temel nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Merriam (2015) temel nitel araştırma modelini, araştırmacıların bireylerin yaşamdaki deneyimlerini nasıl yorumladıklarını, ne tür duygulara sahip olduklarını, dünyayı nasıl algıladıklarını ve şekillendirdiklerini araştıran bir yöntem olarak tanımlamıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Ankara ilinde hizmet veren bir devlet okulunda kaynaştırma sınıflarında eğitim gören öğrencilerin veli (6) ve öğretmenlerinden (6) oluşmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesi sürecinde, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme modellerinden ölçüt örnekleme modeli (Creswell, 2007; Merriam, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2016) kullanılarak; araştırmanın amacı doğrultusunda önceden belirlenmiş ölçütlere göre katılımcı seçimi gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubuna dâhil edilen veli ve öğretmenlerin katılımcı öğrenciler ile gün içinde sürekli etkileşim halinde olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Belirlenen ölçüte uyan 6 veli ve 6 öğretmen araştırmada yer almıştır. Tablo 1’de çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Özellikleri

Katılımcılar	Yöneticilik Türü	Cinsiyet	Görev yeri
1. Katılımcı	V1	Kadın	Ankara
2. Katılımcı	V2	Kadın	Ankara
3. Katılımcı	V3	Kadın	Ankara
4. Katılımcı	V4	Kadın	Ankara
5. Katılımcı	V5	Kadın	Ankara
6. Katılımcı	V6	Kadın	Ankara
7. Katılımcı	Ö1	Erkek	Ankara
8. Katılımcı	Ö2	Erkek	Ankara
9. Katılımcı	Ö3	Kadın	Ankara
10. Katılımcı	Ö4	Erkek	Ankara
11. Katılımcı	Ö5	Kadın	Ankara
12. Katılımcı	Ö6	Kadın	Ankara

V: Veli, Ö: Öğretmen

Tablo 1, çalışma grubunda 6 veli ve 6 öğretmen olduğunu göstermektedir. Ayrıca katılımcıların her biri Ankara ilinde ikamet etmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bogdan ve Biklen’in (2007) önerdiği ve katılımcıların belirli konu ile ilgili düşüncelerini özgürce ifade etmelerine fırsat sunan yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde önceden belirlenmiş sorular vardır, ancak soruların sırası değişebilir veya katılımcıların cevaplarına bağlı olarak görüşme sırasında ek sorular sorulabilir (Berg & Lune, 2012; Büyüköztürk ve arkadaşları, 2012). Yarı

yapılandırılmış görüşme formlarının içeriğinin hazırlanmasında, Yıldırım ve Şimşek (2016)'in önerileri dikkate alınmıştır.

1. Katılımcılar tarafından açıkça anlaşılabilir bir şekilde ifade edilen soruları sormak,
2. Her soruyu farklı bir şekilde ifade etmek için alternatif sorular oluşturmak,
3. Hazırlanan sorularla ilgili ipuçları hazırlamak,
4. Açık uçlu sorular sormak,
5. Genel ve soyut sorulardan kaçınmak,
6. Düşüncelerin açıklama ve ayrıntılı ifadesini teşvik eden sorular hazırlamak,
7. Çok boyutlu sorular sormaktan kaçınmak (bir seferde birkaç soru),
8. Genelden özele doğru soruların sırasını düzenlemek,
9. Çeşitli türlerden sorular yazmak.

Kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesine yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması sürecinde İlhan ve Esentürk (2015) tarafından geliştirilen ölçme aracının sorularından yararlanılmıştır. İlaven görüşme sorularının belirlenmesi sürecinde ilgili alanyazın() incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada çalışma grubundan elde edilen verilerin analizinde tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Tematik analiz birçok araştırmacı tarafından farklı şekilde tanımlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre tematik analiz, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirip ve bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Liamputtong'un (2009) tanımına göre ise tematik analiz, analize ilişkin tematik bir çerçeve oluşturulması ve bu çerçevenin ışığında verilerin tanımlanması, tanımlanan verilere bağlı olarak bulgular arasındaki sebep-sonuç ilişkisinin araştırılması ve araştırmacı tarafından gözlemlenen ilişkilerin yorumlanması sürecidir.

Araştırmanın Geçerlik-Güvenirliği

Araştırmanın geçerliği, veliler ve öğretmenler ile gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerin ayrıntılı şekilde sunulması ve çalışma grubunun görüşlerine yönelik doğrudan alıntılar yapılması ile sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca bulguların yorumlanması aşamasında katılımcılara ait doğrudan alıntılardan yararlanılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği kapsamında, ham verilerin kodlanması ve oluşturulan kodların kategorilere yerleştirilmesi gerçekleştirilmiş olup; bu süreçte 2 uzmanın görüşlerinden faydalanılmıştır. Bu aşamada farklı uzmanların

yaptıkları kodlamalar arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen güvenilirlik formülü [Görüş İttifakı / Görüş İttifakı + Görüş Ayrımı X 100] (1994) kullanılarak kodlayıcılar arasındaki tutarlılık yüzdesi %88 olarak bulunmuştur. Ayrıca kategorilerde yer alan kodların daha anlaşılır hale getirilmesi amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular

Araştırmada katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular, araştırma sorusu çerçevesinde sunulmuştur.

Araştırma sorusu 1: Kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn görüşleri nasıldır?

Kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn görüşlerinin incelendiği bu araştırmada toplanan verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan kategoriler, kodlar ve bu kodların tekrarlanma sıklığını ifade eden frekans değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ebeveyn görüşlerine yönelik kategoriler, kodlar ve frekans değerleri

Kategoriler	Kodlar	Erekans
Sosyal gelişim f(11)	- Özgüven	f(6)
	- Arkadaşlık ilişkileri	f(5)
Fiziksel ve Sağlık gelişimi f(6)	-Yürüme becerisinde düzelme	f(2)
	-Nefes daralmasında azalma	f(1)
	-Daha rahat hareket edebilme	f(3)
Oyun oynama becerisi f(4)	-Oyun oynama isteğinde artış olması	f(1)
	-Farklı oyunlardan zevk alması	f(2)
	-Kullanmadığı topları artık kullanması	f(1)
	-Anneyle daha fazla iletişime geçmesi	f(3)
İletişim becerisi f(4)	-Sorulan sorulara daha fazla cevap vermeye başlaması	f(1)
	-Kardeşiyle daha iyi anlaşması	f(1)
Aile ilişkileri f(4)	-Aile arasında daha fazla oyun oynanması	f(3)

Tablo 2’ye göre, kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn görüşleri 5 kategori altında toplanmıştır. Bu 5 kategoride toplam 12 kod elde edilmiştir. Elde edilen kategoriler sırasıyla sosyal gelişim, fiziksel ve sağlık gelişimi, oyun oynama becerisi, iletişim becerileri ve aile ilişkileri kavramlarından oluşmaktadır. Tablo 2’de yer alan frekans değerleri incelendiğinde ise ebeveynler, çocuklarına uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel

aktivite programının en fazla sosyal gelişimleri üzerinde olumlu etkiler yarattığını ifade etmişlerdir.

Bu bölümde ebeveyn görüşleri doğrultusunda belirlenen kategoriler ayrı ayrı incelenmiş ve kodlara ilişkin katılımcı görüşlerine ait doğrudan alıntılar ile birlikte sunulmuştur.

Sosyal Gelişim Kategorisi: Kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn görüşlerinin incelenmesinde tüm ebeveynler sosyal gelişim üzerinde görüş bildirmişlerdir. Ebeveynlerin *Sosyal Gelişim Kategorisine* yönelik görüşleri *Özgüven* ve *Arkadaşlık ilişkileri* olarak kodlanmıştır.

Özgüven koduna yönelik ebeveynlere ait örnek bir görüş aşağıda sunulmuştur;

“... Kızım okulda daha sessiz sakin bir yerlerde tek başına bekler derse girer çıkar gelirdi. Spordan sonra kızım daha fazla arkadaşıyla konuşur hale geldi. Teneffüslerde onu daha çok arkadaşlarıyla birlikte görmeye başladım. Sosyal yönü arttı bence... (V3)”.

Arkadaşlık ilişkileri koduna yönelik ebeveynlere ait örnek bir görüş aşağıda sunulmuştur;

“... Ben en önemli atışı arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde gördüm. Çünkü beraber spor yaptığı arkadaşlarıyla kantine beraber gidiyor. Okul bahçesinde el ele geziyorlar (V3)”.

Fiziksel ve Sağlık gelişimi Kategorisi: Ebeveynlerin *Fiziksel ve Sağlık gelişimi Kategorisine* ilişkin görüşleri, *Yürüme becerisinde düzelme, Nefes daralmasında azalma ve Daha rahat hareket edebilme* olarak kodlanmıştır.

Oyun Oynama Becerisi Kategorisi: Ebeveynlerin *Oyun Oynama Becerisi Kategorisine* ilişkin görüşleri, *Oyun oynama isteğinde artış olması, Farklı oyunlardan zevk alması, Kullanmadığı topları artık kullanması* olarak kodlanmıştır.

İletişim Becerisi Kategorisi: Ebeveynlerin *Oyun Oynama Becerisi Kategorisine* ilişkin görüşleri, *Anneyle daha fazla iletişime geçmesi, Sorulan sorulara daha fazla cevap vermeye başlaması* olarak kodlanmıştır.

Aile ilişkileri Kategorisi: Ebeveynlerin *Aile İlişkileri Kategorisine* ilişkin görüşleri, *Kardeşiyle daha iyi anlaşması ve Aile arasında daha fazla oyun oynanması* olarak kodlanmıştır.

Araştırma sorusu 2. Kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik öğretmen görüşleri nasıldır?

Kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik öğretmen görüşlerinin incelendiği bu araştırmada

toplanan verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan kategoriler, kodlar ve bu kodların tekrarlanma sıklığını ifade eden frekans değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen görüşlerine yönelik kategoriler, kodlar ve frekans değerleri

Kategoriler	Kodlar	Frekans
Sosyal gelişim f(14)	-Özgüven	f(5)
	-Arkadaşlık ilişkileri	f(6)
	-Empati kurma becerisi	f(3)
Fiziksel ve Sağlık gelişimi f(4)	-Vücut postürü	f(2)
	-Esneklik	f(1)
	-Yürüme becerisinde düzelme	f(1)
Akademik başarı f(1)	-Derse katılımında artış	f(1)
Okul İçi Disiplin f(4)	-Problem davranışlarda azalma	f(4)
Öğretmen-Öğrenci İlişkisi (2)	-Öğretmen-öğrenci iletişimi	f(2)
Okula Olan İlgi Artışı (7)	-Okula istekli gelme	f(5)
	-Okulda kaliteli zaman geçirme	f(2)

Tablo 3 incelendiğinde, kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik öğretmen görüşleri 6 kategori altında toplanmıştır. Bu 6 kategoride toplam 11 kod elde edilmiştir. Elde edilen kategoriler sırasıyla sosyal gelişim, fiziksel ve sağlık gelişimi, akademik başarı, okul içi disiplin, öğretmen –öğrenci ilişkisi ve okula olan ilgi artışı kavramlarından oluşmaktadır. Tablo 3’de yer alan frekans değerleri incelendiğinde ise öğretmenler, kaynaştırma öğrencilerine uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının en fazla sosyal gelişimleri üzerinde olumlu etkiler yarattığını ifade etmişlerdir.

Bu bölümde öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlenen kategoriler ayrı ayrı incelenmiş ve kodlara ilişkin katılımcı görüşlerine ait doğrudan alıntılar ile birlikte sunulmuştur.

Sosyal Gelişim Kategorisi: Kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik öğretmen görüşleri, *Özgüven, Arkadaşlık ilişkileri ve Empati kurma becerisi* olarak kodlanmıştır.

Özgüven koduna yönelik öğretmene ait örnek bir görüş aşağıda sunulmuştur;

“...uygulamalar sonrasında daha farklı daha belirgin biçimde sınıfta kendilerini göstermeye başladılar. Bu kesinlikle çocuklardaki özgüven artışıyla açılır... (Ö₂)”.

Arkadaşlık ilişkileri koduna yönelik öğretmene ait örnek bir görüş aşağıda sunulmuştur;

“...oyunlarda kazandıkları arkadaşları ile ders dışı saatlerde zaman geçiriyorlar, çok daha anlamlı oyunlar oynuyorlar. Bence keyif de alıyorlar... (Ö₄).

Empati kurma becerisi koduna yönelik öğretmene ait örnek bir görüş aşağıda sunulmuştur;

“...sanırım oyunlarda olmuştu, oyunlar esnasında kurallara uymak ile ilgili bir bölüm vardı ve derste de eğitsel oyun oynarken herkesi kurala uyun diyerek uyardı. Galiba oyunlar ile kimsenin hakkının yenmemesini öğrendi... (Ö5)”.

Fiziksel ve Sağlık gelişimi Kategorisi: Öğretmenlerin *Fiziksel ve Sağlık gelişimi Kategorisine* ilişkin görüşleri, Vücut postürü, Esneklik ve Yürüme becerisinde düzelme olarak kodlanmıştır.

Akademik başarı Kategorisi: Öğretmenlerin *Akademik başarı Kategorisine* ilişkin görüşleri, *Derse katılımında artış* olarak kodlanmıştır.

Okul İçi Disiplin Kategorisi: Öğretmenlerin *Okul İçi Disiplin Kategorisine* ilişkin görüşleri, *Problem davranışlarda azalma* olarak kodlanmıştır.

Öğretmen-Öğrenci İlişkisi Kategorisi: Öğretmenlerin *Öğretmen-Öğrenci İlişkisi Kategorisine* ilişkin görüşleri, *Öğretmen-öğrenci iletişimi* olarak kodlanmıştır.

Öğretmenlerin *Okula Olan İlgi Artışı Kategorisine* ilişkin görüşleri, *Okulda kaliteli zaman geçirme ve Okula istekli gelme* olarak kodlanmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma iki ayrı soru doğrultusunda şekillendirilerek nihai amaca ulaşılması sağlanmıştır.

Araştırmada, kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik ebeveyn görüşleri 5 kategori altında toplanmıştır. Bu 5 kategoride toplam 12 kod elde edilmiştir. Elde edilen kategoriler sırasıyla sosyal gelişim, fiziksel ve sağlık gelişimi, oyun oynama becerisi, iletişim becerileri ve aile ilişkileri kavramlarından oluşmaktadır. Kategorilerde yer alan kodların frekans değerleri incelendiğinde ise ebeveynler, çocuklarına uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının en fazla sosyal gelişimleri üzerinde olumlu etkiler yarattığını ifade etmişlerdir. Bu bulgu ilgili çalışmalarda elde edilen araştırma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Yarım kaya, İlhan ve Karasu (2017), akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktiviteleri uyguladıkları çalışmada iletişim becerileri üzerinde anlamlı değişiklikler olduğunu raporlamışlardır. Ayrıca Brookman ve diğerleri (2003) ve Chu ve Pan (2012) tarafından akran aracılı olarak egzersiz temelli programın uygulandığı araştırmada, sosyal etkileşim ve iletişim becerilerinde gelişmeler kaydedildiği görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar, akran aracılığıyla gerçekleştirilen araştırma sonuçlarıyla tutarlılık göstermiştir.

Araştırmada, kaynaştırma eğitimi alan çocuklara uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının etkilerine yönelik öğretmen görüşleri 6 kategori altında toplanmıştır. Bu 6 kategoride toplam 11 kod elde edilmiştir. Elde edilen kategoriler sırasıyla sosyal gelişim, fiziksel ve sağlık gelişimi, akademik başarı, okul içi disiplin, öğretmen – öğrenci ilişkisi ve okula olan ilgi artışı kavramlarından oluşmaktadır. Tablo 3’de yer alan frekans değerleri incelendiğinde ise öğretmenler, kaynaştırma öğrencilerine uygulanan akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivite programının en fazla sosyal gelişimleri üzerinde olumlu etkiler yarattığını ifade etmişlerdir. Yarım kaya, İlhan ve Karasu (2017), akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktiviteleri uyguladıkları çalışmada araştırmancının etkilerine yönelik öğretmen görüşlerine başvurmuştur. Öğretmen görüşleri neticesinde akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivitelerin otizm spektrum tanısı almış çocukların bir arada oyun oynamasına katkı sağladığını, bu bireylerin hareket ihtiyacını karşıladığını, akranları ile iletişim kurması için imkân oluşturduğunu ve bu bireylerin eğlenceli ve güzel vakit geçirmesini sağladığını belirtmişlerdir. Nitekim bu doğrultuda ilgili alanyazında da uyarlanmış fiziksel aktivite, egzersiz ve spor aktivitelerine katılımın, OSB tanılı bireylerin fiziksel ve motor gelişimleri (Pitetti, Rendoff, Grover ve Beets, 2007), bilişsel fonksiyonları (Anderson-Hanley, Turek ve Schneiderman, 2011), stereotipik davranışları (Bahrami, Movahedi, Marandi ve Abedi, 2012) ve akademik becerileri (Nicholson, Kehle, Bray ve Van Heest, 2011) üzerinde olumlu yönde etkisi olduğundan dolayı son derece önemli olduğu vurgulanmaktadır (Menear ve Neumeier, 2015; Srinivasan ve diğ., 2014) Ayrıca bu aktivitelerin akran aracılı olarak sunulmasının özel gereksinimli bireylerin aktivitelere katılımını kolaylaştıracağı (Ward ve Ayvazo, 2006) ve bu bireylerin sosyal, sağlık (Block, Oberweiser ve Bain, 1995) ve motor gelişim alanlarının destekleneceği belirtilmektedir (Houston-Wilson, Dunn, Mars ve McCubbin, 1997; Strickland, Temple ve Walkley, 2005). Dolayısıyla araştırmadan elde edilen bulgular ile alanyazında ulaşılan sonuçların tutarlılık gösterdiği söylenebilir.

Kaynakça

- Anderson-Hanley, C., Turek, K., & Schneiderman, R. L. (2011). Autism and exergaming: Effects on repetitive behaviors and cognitions. *Psychology Research and Behavior Management*, 4, 129-137. doi: 10.2147/PRBM.S24016
- Bahrami, F., Movahedi, A., Marandi, S. M., & Abedi, A. (2012). Kata techniques training consistently decreases stereotypy in children with autism spectrum disorder. *Research in Developmental Disabilities*, 33(4), 1183-1193. doi: 10.1016/j.ridd.2012.01.018
- Bakkaloğlu, H., Sucuoğlu, N. B., & Yılmaz, B. (2019). Okul Öncesi Kaynaştırma Sınıflarının Kalitesi: Yordayıcı Değişkenler. *eğitim ve bilim*, 44(199).

- Batu, S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 2, 35-47.
- Batu, S., Kırcaali-İftar, G. ve Uzuner, Y. (2004). Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5, 33-50.
- Berg, B. L., & Lune, H. (2012). *Qualitative research methods for the social sciences* (8th ed.). New Jersey, NJ: Pearson.
- Blick, R. N., Saad, A. E., Goreczny, A. J, Roman, K., & Sorensen, C. H. (2015). Effects Of Declared Levels Of Physical Activity On Quality Of Life Of Individuals With Intellectual Disabilities. *Research in Developmental Disabilities*, 37, 223-9. doi: 10.1016/j.ridd.2014.11.021.
- Block, M., Oberweiser, B., & Bain, M. (1995). Using class-wide peer tutoring to facilitate inclusion of students with disabilities in regular physical education. *Physical Educator*, 52(1), 47-56.
- Bogdan, R., & Biklen, S. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theories and methods* (5th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Bota, A., Silvia, T., & Şerbănoiu, S. (2014). Unified Sports – A Social Inclusion Factor In School Communities For Young People With Intellectual Disabilities. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 117, 21-26. doi: 10.1016/j.sbspro.2014.02.172
- Brookman, L., Boettcher, M., Klein, E., Openden, D., Koegel, R. L., & Koegel, L. K. (2003). Facilitating social interactions in a community summer camp setting for children with Autism. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 5(4), 249-252. doi: 10.1177/10983007030050040801
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, E., & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Capio, C. M., Sit, C. H., Eguia, K. F., Abernethy, B., & Masters, R. (2014). Fundamental Movement Skills Training To Promote Physical Activity In Children With And Without Disability: A Pilot Study. *Journal of Sport and Health Science*, 4(3), 235-243. doi: 10.1016/j.jshs.2014.08.001
- Chu, C. H., & Pan, C. Y. (2012). The effect of peer-and sibling-assisted aquatic program on interaction behaviors and aquatic skills of children with autism spectrum disorders and their peers/siblings. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 6(3), 1211-1223. doi: 10.1016/j.rasd.2012.02.003
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Garcia-Villamizar, D. A., & Dattilo, J. (2010). Effects Of A Leisure Program On Quality Of Life And Stress Of Individuals With ASD. *Journal of Intellectual Disability Research*, 54(7), 611-619. doi: 10.1111/j.1365 2788.2010.01289.
- Giagazoglou, P., Kokaridas, D., Sidiropoulou, M., Patsiaouras, A., Kara, C., & Neofotistou, K. (2013). Effects Of A Trampoline Exercise Intervention On Motor Performance And Balance Ability Of Children With Intellectual Disabilities. *Research in Developmental Disabilities*, 34(9), 2701-7. doi: 10.1016/j.ridd.2013.05.034.

- Groff, D. G., Lundberg, N., & Zabriskie, R. B. (2009). Influence Of Adapted Sport On Quality Of Life: Perceptions Of Athletes With Cerebral Palsy. *Disability and Rehabilitation*, 31(4), 318- 326. doi: 10.1080/09638280801976233.
- Gür, A. (2001). *Özürülülerin Sosyal Yaşama Uyum Süreçlerinde Sportif Etkinliklerin Rolü*. Ankara: Özürülüler İdaresi Başkanlığı Yayınları.
- Houston-Wilson, C., Dunn, J., Mars, H., & McCubbin, J. (1997). The effect of peer tutors on motor performance in integrated physical education classes. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 14(4), 298-313.
- Hutzler, S. (2011). Evidence-based practice and research: A challenge to adapted physical activity. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 28(3), 189-209
- İlhan, E. L., & Esentürk, O. K. (2015). Zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık ölçeği (ZEBSEYFÖ) geliştirme çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 19-36.
- İlhan, L. (2008). Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarda Beden Eğitimi ve Sporun Sosyalleşme Düzeyine Etkisi. *Kastamonu eğitim dergisi*, 16(1), 315-324.
- İlhan, L. (2009). Zihinsel Engelli Çocuğu Olan Anne-Babaların Çocuklarının Özel Eğitimleri Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerine Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 38-48.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5, 1-13.
- Kırcaali-İftar, G. (1992). Özel eğitimde kaynaştırma. *Eğitim ve Bilim*, 16, 45-50.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). Özel gereksinimli bireyler ve özel eğitim. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları*.
- Liamputtong, P. (2009). *Qualitative research methods (3rd ed.)*. South Melbourne, Vic: Oxford University Press.
- Mazzoni, E. R., Purves, P. L., Southward, J., Rhodes, R. E., & Temple, V. A. (2009). Effect Of Indoor Wall Climbing On Self-Efficacy And Self-Perceptions Of Children With Special Needs. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 26(3), 259-73.
- Menear, K. S., & Neumeier, W. H. (2015). Promoting physical activity for students with autism spectrum disorder: Barriers, benefits, and strategies for success. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 8(3), 43-48. doi: 10.1080/07303084.2014.998395
- Merriam, S. B. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation (4th ed.)*. San Francisco, CA: Jossey- Bass.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nicholson, H., Kehle, T. J., Bray, M. A., & Van Heest, J. (2011). The effects of antecedent physical activity on the academic engagement of children with autism spectrum disorder. *Psychology in the School*, 48(2), 198-213. doi: 10.1002/pits.20537
- Özer, D., Nalbant, S., Aqlamış, E., Baran, F., Kaya-Samut, P., Aktop, A., et al. (2013). Physical Education Teachers' Attitudes Towards Children With Intellectual Disability: The Impact Of Time In Service, Gender, And Previous Acquaintance. *Journal of*

- Intellectual Disabilities Research, 57(11), 1001-13. doi: 10.1111/j.1365-2788.2012.01596.
- Pitetti, K. H., Rendoff, A. D., Grover, T., & Beets, M. W. (2007). The efficacy of a 9-month treadmill walking program on the exercise capacity and weight reduction for adolescents with severe autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 37(6), 997-1006. doi: 10.1007/s10803-006-0238-3
- Siperstein, G. N., Glick, G. C., & Parker, R. C. (2009). Social Inclusion Of Children With Intellectual Disabilities In A Recreational Setting. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 47(2), 97-107. doi: 10.1352/1934-9556-47.2.97
- Srinivasan, S. M., Pescatello, L. S., & Bhat, A. N. (2014). Current perspectives on physical activity and exercise recommendations for children and adolescents with autism spectrum disorders. *Physical Therapy*, 94(6), 1-46. <http://dx.doi.org/10.2522/ptj.20130157>
- Srinivasan, S. M., Pescatello, L. S., & Bhat, A. N. (2014). Current perspectives on physical activity and exercise recommendations for children and adolescents with autism spectrum disorders. *Physical Therapy*, 94(6), 1-46. doi: 10.2522/ptj.20130157
- Strickland, J., Temple, V. A., & Walkley, J. W. (2005). Peer tutoring as an instructional design methodology to improve fundamental movement skills. *ACHPER Healthy Lifestyles Journal*, 52(2), 22-27.
- Şahbaz, Ü. ve Kalay, G. (2010). Okulöncesi eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 116-135.
- Ward, P., & Ayvazo, S. (2006). Classwide peer-tutoring in physical education: Assessing its effects with kindergarteners with autism. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 23(3), 233-244.
- Yarımkaya, E., İlhan, E. L., & Karasu, N. (2017). Akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivitelere katılan otizm spektrum bozukluğu olan bir bireyin iletişim becerilerindeki değişimlerin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(2), 225-252.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.